

สารธรรมจากพระสุตตันตปิฎก

ครั้งที่ ๖๕ ความต่างแห่งบุคคล ตอนที่ ๘

๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖

อ.สุภีร์ ทুমทอง

ความต่างพระอริยะตามอินทรีย์ ๑๒ บุคคล

ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว อินฺทฺริยานิ. กตฺมานิ ปณฺจ.

สทฺธินฺทฺริย์มฺ วิริยฺนฺทฺริย์มฺ สตินฺทฺริย์มฺ สมာธินฺทฺริย์มฺ ปณฺณินฺทฺริย์มฺ...

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปณฺจนฺนํ อินฺทฺริยานํ สมตฺตตา ปริปุรตฺตตา **อรหํ** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **อนฺตราปรีนฺิพฺพายี** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **อุพฺพจฺจปรีนฺิพฺพายี** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **อสงฺขารปรีนฺิพฺพายี** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **สสงฺขารปรีนฺิพฺพายี** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **อุทฺธํโสโต** โหติ **อกนินฺนฺจคามี,**

สํ.ม. ๑๕/๔๕๔ เอกพีชีสูตร

ความต่างพระอริยะตามอินทรีย์ ๑๒ บุคคล

ตโต มุทุตเรหิ สกทาคามี โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ เอกพีชี โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ โกลงุโกลโ โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ สตุตทกขตุตตุปรโม โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ ชมฺมานุสारी โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ สทุธานุสारी โหติ.

สํ.ม. ๑๕/๔๕๔ เอกพีชีสูตร

อาหุเนยยบุคคล ๑๐

ทสยิเม ภิกขเว ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิณฺเอยฺยา
อณฺชติกรณฺเีย อนฺุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเม ทส.
ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ปจฺเจกพุทฺโธ อุกฺโตภาควิมุตฺโต
ปณฺณาวิมุตฺโต กายสกฺขิ ทิฏฺฐิปปตฺโต สทฺธาวิมุตฺโต
ธมฺมานุสาริ สทฺธานุสาริ โคตฺรณฺ.

อิเม โข ภิกขเว ทส ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา .. อนฺุตฺตรํ
ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส.

อ.ทสก. ๒๔/๑๖ อาหุเนยยสูตร

สัมมาสัมพุทธะ

กตโม จ ปุคฺคโล **สมฺมาสมฺพุทฺโธ**.

อิเชกฺโข ปุคฺคโล ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ฌมฺเมสุ สามํ สจฺจานิ
อภิสมฺพุชฺฌติ, ตตฺถ จ สพฺพญฺญตํ ปาปฺณาติ พลฺลสุ จ วสีภาวํ,
อโย วุจฺจติ ปุคฺคโล สมฺมาสมฺพุทฺโธ.

อภ.ป. ๓๖/๒๒

ปัจเจกพุทธะ

กตโม จ ปุคฺคโล **ปัจเจกสมพุทธโ**.

อิเชกฺโข ปุคฺคโล ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ฌมฺเมสุ สามํ สจฺจานิ
อภิสมฺพุชฺฌติ, น จ ตตฺถ สพฺพญฺญตฺ ปาปฺณาติ น จ พลฺลสุ
วสีภาวํ, อຍံ วุจฺจติ ปุคฺคโล **ปัจเจกสมพุทธโ**.

อภ.ป. ๓๖/๒๓

อุภโตภาควิมุตติ

กตโม จ ปุคฺคโล **อุภโตภาควิมุตฺโต**.

อิเชกจฺโจ ปุคฺคโล **อฏฺฐ วิโมกฺเข** กาเยน ผุสฺสิตฺวา วิหฺรติ,

ปญฺญา ย จสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ,

อํ วุจฺจติ ปุคฺคโล **อุภโตภาควิมุตฺโต**.

อภ.ป. ๓๖/๒๔

ปัญญาวิมุตติ

กตโม จ ปุคฺคโล **ปณฺณาวิมุตฺโต.**

อิเชกจฺโจ ปุคฺคโล น เหว โข อจฺจุ วิโมกฺเข กาเยน ผุสฺสิตฺวา วิหฺรติ,
ปณฺณาย จสฺส ทิสฺวา อาสวา ปริกฺขีณา โหนฺติ,
อโย วุจฺจติ ปุคฺคโล ปณฺณาวิมุตฺโต.

อภิ.ปฺ. ๓๖/๒๕

กายสัทธิ

กตโม จ ปุคฺคโล กายสกุขี.

อิเชกจฺโจ ปุคฺคโล อจฺจุ วิโมกฺเข กาเยน สุสิตฺวา วิหฺรติ,
ปณฺณาย จสฺส ทิสฺวา เอกจฺजे อาสวา ปริกฺชีณา โหนฺติ,
อโย วุจฺจติ ปุคฺคโล กายสกุขี.

อภ.ป. ๓๖/๒๖

ทิวฎฐิปัตตะ

กตโม จ ปุคฺคโล **ทิวฎฐิปุตฺโต**. อีเชกจฺโจ ปุคฺคโล

“อิทํ ทุกฺขนุ”ติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อัยํ ทุกฺขสมุทโย”ติ

ยถาภูตํ ปชานาติ, “อัยํ ทุกฺขนิโรโร”ติ ยถาภูตํ ปชานาติ,

“อัยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฎิปทา”ติ ยถาภูตํ ปชานาติ.

ตถาคตปฺปเวทิตา จสฺส ฐมฺมา ปญฺญา ย โวทิวฎฐา โหนฺติ โวจริตา.

ปญฺญา ย จสฺส ทิสฺวา เอกจฺเจ อาสวา ปริกฺชีณา โหนฺติ,

อัยํ วุจฺจติ ปุคฺคโล ทิวฎฐิปุตฺโต.

อภิ.ป. ๓๖/๒๕

สัทธาวิมุตติ

กตโม จ ปุคฺคโล สทฺธาวิมุตฺโต. อิเธกฺโข ปุคฺคโล “อิทํ ทุกฺขนฺ”ติ
ยถาภูตํ ปชานาติ, “อัยํ ทุกฺขสมุทฺโย”ติ ยถาภูตํ ปชานาติ,
“อัยํ ทุกฺขนิโรธो”ติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อัยํ ทุกฺขนิโรธคามินี
ปฏฺฐิปทา”ติ ยถาภูตํ ปชานาติ. ตถาคตฺตปฺปเวทิตา จสฺส ธมฺมา
ปญฺญา ย โวทิฏฺฐา โหนฺติ โวจริตา. ปญฺญา ย จสฺส ทิสฺวา
เอกฺกเจ อาสวา ปริกฺขิณา โหนฺติ, โน จ โข ยถา ทิฏฺฐิปปตฺตสฺส
อัยํ วุจฺจติ ปุคฺคโล สทฺธาวิมุตฺโต.

อภ.ป. ๓๖/๒๕

ธัมมานุสारी

กตโม จ ปุคฺคโล ธมฺมานุสारी.

ยสฺส ปุคฺคลสฺส โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยา ย ปฏิปนฺนสฺส ปณฺณินทฺริยํ

อริมตฺตํ โหติ, ปณฺณาวาหิ ปณฺณาปุพฺพํ อริยมคฺคํ ภาเวติ,

อโย วุจฺจติ ปุคฺคโล ธมฺมานุสारी. โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยา ย

ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ธมฺมานุสारी, ผลเสฉฺฉิตฺตํ ทิฏฺฐิปปตฺตํ.

อภ.ป. ๓๖/๒๕

สัทธานุสารี

กตโม จ ปุคฺคโล สัทธานุสารี.

ยสฺส ปุคฺคลสฺส โสตาปตฺติผลสจฺฉนิกิริยา ย ปฏิปนฺนสฺส สทฺธินุทฺริยํ

อริมตฺตํ โหติ, สทฺธาวาหิ สทฺธาปุพฺพวงฺคมํ อริยมคฺคํ ภาเวติ,

อโย วุจฺจติ ปุคฺคโล สัทธานุสารี. โสตาปตฺติผลสจฺฉนิกิริยา ย

ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สัทธานุสารี, ผลเอจฺฉโต สทฺธาวิมุตฺโต.

อภิ.ป. ๓๖/๓๐

สัตตักขัตตูปรมะ

กตโม จ ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตูปฺรโม.

อิเชกฺโข ปุคฺคโล ตินฺนํ สลฺโลชนานํ ปริกฺขยา โสตาปนฺโน
โหติ อวินิปาตธมฺโม นียโต สมฺโพธิปรายโน, โส สตฺตกฺขตฺตํ
เทเว จ มานุเส จ สนฺธาวิตฺวา สํสริตฺวา ทุกฺขสฺสนฺตํ กโรติ.

อโย วุจฺจติ ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตูปฺรโม.

อภ.ป. ๓๖/๓๑

โกลังโกละ

กตโม จ ปุคฺคโล **โกลํโกโล.**

อิเชกฺโข ปุคฺคโล ตินฺนํ สลฺโยชนานํ ปริกฺขยา โสตาปนฺโน

โหติ อวินิปาตฺทมโม นียโต สมฺโพธิปฺรายโน. โส **เทว วา**

ตีณิ วา กุลานิ สนฺชาวิตฺวา สํสริตฺวา ทุกฺขสฺสฺสนฺตํ กโรติ,

อัย วุจฺจติ ปุคฺคโล **โกลํโกโล.**

อภิ.ปฺ. ๓๖/๓๒

เอกพีชี

กตโม จ ปุคฺคโล เอกพีชี.

อิเชกจฺโจ ปุคฺคโล ตินฺนํ สลฺโยชนานํ ปริกฺขยา โสตาปนฺโน
โหติ อวินิปาตฺทมโม นียโต สมฺโพธิปรายโน.

โส เอกํเยว มานุสํ ภวํ นิพฺพตฺเตตฺตฺวา ทุกฺขสฺสนฺตํ กโรติ,
อัยํ วุจฺจติ ปุคฺคโล เอกพีชี.

อภิ.ป. ๓๖/๓๓

สกทาคามี

กตโม จ ปุคฺคโล สกทาคามี.

อิเชกฺโข ปุคฺคโล ติณฺณํ สลฺโยชนานํ ปริกฺขยา
ราคโทสโมหานํ ตนฺตุตา สกทาคามี โหติ.

สกีเทว อิมํ โลกํ อาคนฺตุวา ทุกฺขสฺสนฺตํ กโรติ,
อัย วุจฺจติ ปุคฺคโล สกทาคามี.

อภิ.ป. ๓๖/๓๔

อนาคามี

กตโม จ ปุคฺคโล **อนาคามี.**

อิเชกฺโข ปุคฺคโล ปญฺจนฺนํ โอรมภาคิยานํ สลฺยโณชนานํ
ปริกุขยา โอปปาทิโก โหติ ตตฺถ ปรีนิพฺพายี **อนาวตฺติธมฺโม**
ตสฺมา โลกา, อัยฺ วุจฺจติ ปุคฺคโล **อนาคามี.**

อภิ.ปฺ. ๓๖/๓๕

อंत्रาปรินิพพายี

กตโม จ ปุคฺคโล **อंत्रาปรินิพพายี**. อิเชกฺโข ปุคฺคโล ปญฺจนฺ
โอรมภากิยานํ สญฺโฆชนานํ ปริกฺขยา โอปปาทิกโก โหติ
ตตฺถ ปรินิพพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา,
โส **อุปฺปนฺนํ** วา **สมนฺนฺตรา** **อปฺปตฺตํ** วา **เวมฺขณฺ** **อายุปฺปมาณฺ**
อริยมคฺคํ สญฺชเนติ อุปรินฺนุจิมานํ สญฺโฆชนานํ ปหานาย,
อຍ် วุจฺจติ ปุคฺคโล **อंत्रาปรินิพพายี**.

อภิ.ป. ๓๖/๓๖

อंत्रาปรินิพพายี

กตโม จ ปุคฺคโล **อุพฺพจฺปรินิพฺพายี**. อิเชกฺโข ปุคฺคโล ปญฺจนฺ
โอรมภาคิยานํ สญฺโฆชนานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ,
ตตฺถ ปรินิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา, โส **อติกฺกมิตฺวา**
เวมฺขณฺ **อายุปฺปมาณฺ** **อุพฺพจฺ** **วา** **กาลกิริยํ** อริยมคฺคํ สญฺชเนติ
อุปริฎฺฐิमानํ สญฺโฆชนานํ ปหานาย,
อຍ် วุจฺจติ ปุคฺคโล **อุพฺพจฺปรินิพฺพายี**.

อภิ.ป. ๓๖/๓๗

อสังขารปรินิพพายี

กตโม จ ปุคฺคโล อสังขารปรินิพพายี. อิเชกฺโข ปุคฺคโล ปญฺจนุํ
โอรมภากิยานํ สลฺโยชนานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ,
ตตฺถ ปรินิพพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา, โส อสงฺขารे
อริยมคฺคํ สลฺขเนติ อฺปริฏฺฐิमानํ สลฺโยชนานํ ปหานาย,
อํ วุจฺจติ ปุคฺคโล อสังขารปรินิพพายี.

อภิ.ป. ๓๖/๓๘

สสังขารปรีนิพพายี

กตโม จ ปุคฺคโล **สสังขารปรีนิพพายี**. อิเชกฺโข ปุคฺคโล ปญฺจนฺ
โอรมภาคิยานํ สลฺโยชนานํ ปรีกฺขยา โอปปาทิโก โหติ,
ตตฺถ ปรีนิพพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา, โส **สสังขาราเรน**
อริยมคฺคํ สลฺชเนติ อฺปริฏฺฐิमानํ สลฺโยชนานํ ปหานาย,
อํ วุจฺจติ ปุคฺคโล สสังขารปรีนิพพายี.

อภิ.ป. ๓๖/๓๕

อุทฺธังโสโตอกนิฏฐคามิ

กตโม จ ปุคฺคโล **อุทฺธังโสโต** **อกนิฏฐคามิ**. อิเชกจฺโจ ปุคฺคโล
ปณฺจนํ โอรมภาคิยานํ สลฺโยชนานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ,
ตตฺถ ปรีนิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา, โส **อวิหา** จฺโต
อตปฺปํ กจฺจติ, **อตปฺปา** จฺโต สฺทสฺสํ กจฺจติ, **สฺทสฺสา** จฺโต สฺทสฺสี
กจฺจติ, **สฺทสฺสียา** จฺโต **อกนิฏฺฐํ** กจฺจติ, **อกนิฏฺฐเจ** อริยมคฺคํ
สลฺขเนติ อุปริฏฺฐิमानํ สลฺโยชนานํ ปหานาย,
อโย วุจฺจติ ปุคฺคโล **อุทฺธังโสโต** **อกนิฏฐคามิ**.

อภิ.ป. ๓๖/๔๐

สวัสดีครับ

